

לך לך, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאל

כמה שערים היו בחרן?

לאיזה כוון צריך אברהם לפנות בצאתו בחרן ולאחר שומעו את הצווי האלוקי - לְדֹלֶךְ מֵאַרְצְךָ וּמְוֹלְדֹתֶיךָ וּמִבְּיַת אֲבִיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאךָ ? איך הוא יכול לעשות את הצעד הראשון בנווט אם אינו יודע דבר על ארץ היעד? רש"י הירש היטיב לבטא את הבעייתיות לכאורה שבצווי - " אי אפשר לצוות על אדם: לך אל המקום אשר אקבע לך. שכן, יהיה עליו להמתין עד שייאמר לו, לאיזה כיוון ילך. כביכול, מניין ידע אברהם באיזה שער יצא מחרן ?" הוא גם משיב- " המצוה החיובית לא היתה אלא: "לך לך", למקום אשר תבחר, לך עד שתגיע למקום, בו אודיע לך על ידי סימן נראה לעין, ששם עליך להישאר".

אברהם אבינו מתברר על פי תשובה זו, אינו תייר אלא חוקר מיוסר. הוא מתרוצץ הלוך ושוב מארץ לארץ מחכה לסימן האלוקי המיוחל באשר למקום בו הוא יתבקש לתקוע יתד. קשה במקצת לקבל הסבר זה משני טעמים. הראשון - כיצד הוא יודע מתי לעזוב חבל ארץ שאינו עונה להגדרה "אשר אראך" ? המקרא אליבא דרש"י הירש מצביע על הסימן החיובי למקום הנבחר אך אינו מצביע על הסימן השולל מקום מסוים. זאת ועוד, בפועל אנו מוצאים בתיאור המקראי - וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת־שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְאֶת־לוֹט בְּן־אָחִיו וְאֶת־כָּל־רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֶת־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־עִשׂוּ בַּחֲרָן וַיֵּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרְצָה כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרְצָה כְּנָעַן:

אפשר אמנם ליישב זאת, כעולה מספר 'ההגות היהודי' - אליס בארץ הפלאות.

"התואיל להגיד לי, בבקשה, באיזו דרך עלי ללכת מכאן?!"

"זה תלוי במידה רבה לאן את רוצה להגיע", אמר החתול.

"לא איכפת לי כל-כך לאן " אמרה אליס.

"אם כך, לא משנה באיזו דרך תלכי", אמר החתול.

"בתנאי שאגיע לאנשהו", הוסיפה אליס כהסבר.

"בטוח שתגיעי", אמר החתול, " אם רק תתמידי בהליכה".

אכן, ספר בראשית הוא ספר התנועה וההליכה ואברהם אבינו הוא שיאן ההולכים, הוא "משכים", "ממהר", "רץ" ו"נוסע".

אני מבקש להציע השלמה לפירושו של רש"י הירש שיש בה גם לענות על השאלה לעיל. ה - לְדֹלֶךְ מֵאַרְצְךָ, הוא הוא המבחן בו התנסה אברהם. ברי לו כי הוא אינו יכול להתיישב בארץ שבה הוא אינו נמצא בחזקת יוצא מארצו ממולדתו ומבית אביו. זהו מבחן קשה בבחינת כוונת הבורא. ההחלטה שלו להמשיך את המסע המתוכנן לארץ כנען כמענה לצווי הבורא, מקבלת אישור מעשי: וַיֵּרָא יְקֻנֶּק אֶל־אַבְרָם וַיֹּאמֶר לְזָרְעֶךָ אָתָּן אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת: אכן, זוהי העדות על זיהוי נכון של כוונת הבורא.

להערות: hazutg@gmail.com